Q. D. B. V.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
RACHITIDE
ERFECTA ET IMPERFECTA

QUAM

DEO SOLO PRÆSIDE

RATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ

CONSENSU

PRO LICENTIA

MMOS IN MEDICINA HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA
RITE CONSEQUENDI

OLENNI ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIET

DANNES PETRUS BUCHNER
VILSEKIO-BAMBERGENSIS FRANCO

DIE IV. APRILIS ANNO MDCCLIV.

H. L. Q. C.

****

ARGENTORATI,
LITERIS JOH. HENRICI HEITZII, UNIV. TYP.

Puella Rachitica Historiæ quintæ 14 annor.

EMPIRIA RACHITIDIS.

§. I.

Achitis, græcis Νόσ☉ Ῥαχῖτις, aut Νόσ☉ τῆς Ῥαχέ☉, hinc latinis *morbus ſpinalis*, aut *Spinæ dorſi*, Anglis *the Rachets* dicta, eſt Morbus, ſub quo articulares oſſium proceſſus intument, ipſaque oſſa incurvantur, & dorſi ſpina ex naturali ſitu ſuo diſtorquetur. Quamdiu oſſium proceſſus ſolum tument, ingredi vero ægro per morbi vim adhuc licet, *Rachitidem imperfectam*, *Galli Chartre*, & inde *Enfans en Chartre*, *Enfans noueux*, Noſtrates verknüpft seyn, ſublata vero etiam ingrediendi facultate *Rachitidem perfectam*, germani Englische Kranckheit, in patria mea & alibi Wechselbalg, vocant.

Sed ut hiſtoriam pathologicam hujus morbi, ſeu quæ nihil, quam quod omni individuo hac ægritudine decumbenti competit, complectatur, rite concinnemus, ad hiſtorias prius Empiricas, quas nempe individuales determinationes ingrediuntur, deſcendendum putavi, propterea quod, quæ pluribus entibus communia ſunt, recen-

ſere nequeamus, niſi ſingula ſpeciali contemplationi no-ſtræ ſubjecerimus. Hoc vero opus aggredienti una Parens quinque rachiticas proles, & ſex alias ab hoc morbo non multum deflectentes obtulit. Quarum ſingularum adeoque en

HISTORIAS EMPIRICAS RACHITIDIS.

§. II.

I. PUella natu maxima ſupra annum tres menſes ætatem attingens, primo absque convulſionibus dentes gignere incepit, mox ab eo tempore nodos articuli exhibuerant, brachia & pedes curvabantur, ac tertio anno etiam gradi prohibita, in perfectum morbum ſpinalem incidit. Abdomen prætumidum, & pectus ad latera compreſſum, anterius elevatum geſtabat. Caput prægrande, caro pendula & laxa, diſpnœa continua. Sæpe per hebdomadem obſtructa alvo laborabat: deinde ingentibus cruciatibus, & nervorum diſtenſionibus (deinceps enim *nervorum diſtenſiones* cum veteribus, & ſpaſmos ſeu contracturas, & membrorum rigidas, ſeu Tetanoideas extenſiones, & convulſiones ſeu agitationes partium perinde dicemus, ac vulgus germano nomine, Gichter, omnes tres haſce affectiones deſignat) indurata & lapidea ſcybala, ea vi extrudebat, ut fiſſis, ſeu rhagadibus diſtinctis ani marginibus, ſatis copioſis rivis ſanguis proflueret. Cæterum plurimum comedebat addephaga. Et à ſecunda pomeridiana uſque ad ſeptimam veſpertinam, ubi tres cum dimidio annos nata vivis exceſſit, convulſionibus & nervorum diſtenſionibus, cum clamore ingruentibus, divexata eſt. Quartam vero horæ partem ante obitum crepitans

tans ſonitus ex ipſius corpore exaudiebatur, qui, cum moreretur, repetebatur.

§. III.

II. Quæ huic natalibus ſucceſſit puella, dimidium annum nata, ablactabatur; ſana nihilominus & vegeta erat, donec ſecundo demum anno, poſtquam & loqui & ire jam didiciſſet, dentes erumperent absque convulſionibus quidem, ſed magno cum æſtu corporis, & delirantis animæ ludibriis, cum modo equorum, modo aliarum rerum phantaſmatibus territa tremiſceret. Ita dentitio cum articulorum nodis ad quintum uſque annum ſucceſſerat, ſternum elevabatur, abdomen & caput intumeſcebant, nec pedes amplius ad præſtandum officium ſuum tam prompti vegetique erant. mox vero dentes primo flavi, poſt nigri redditi, iterum exciderant. Septimo autem ætatis anno reparabantur. Eodem hoc anno antica tibiarum parte proxime infra genua candenti ferro admodum comburebatur. Atque ab eo tempore, etſi feliciter conſolidato ulcere, morbus tamen ſpinalis incrementum, nondum vero perfectum ſtatum ſeu ἀκμὴν acquiſivit: quem undecimo primum anno attigit. hic enim ſimul & ſemel una nocte omnem gradiendi potentiam amiſit; poſtea longitudine ita corpus detruncabatur, ut integro pede brevius redderetur, & magno capite, ac inter elevatas ſcapulas, quaſi gomphoſi immiſſo, brachiis & pedibus curvatis, mirumque intortis, elevato ſterno, & eminente abdomine, ex homine in monſtrum degeneraret. Tunc ne quidem ſedere valens, ex brachiis & dorſo, miſerandum ſpectaculum! ſuſpendenda erat. Et retro, niſi caput perpetuo muniretur, mox totum cadebat, quo nempe curvatura concava vertebrarum colli divertebatur. Præterea continuo quodam interno æſtu, aut lenta febricula comburebatur.

 Intel-

Intellectu ſemper pollebat, & expleto decimo ſexto ætatis anno, vèſpertino tempore, vita, ſub levibus nervorum diſtenſionibus, functa eſt.

Sed Ecce, quænam alia adhuc memorabilia phænomena morbo acceſſerint! Extremo vitæ tempore Hydrophobiæ quadam ſpecie per quatuor aut quinque hebdomades ita correpta fuit, ut, etiamſi ſiti detenta, bibere tamen ſemper prohiberetur, facta ſenſatione, quaſi quid ex vertice in os deſcenderet quantocyus, ac poculum labiis admotum eſſet Sub hoc ſtatu octo ante obitum dies, pedibus & manibus præcipue ſiniſtris intumere, ſiniſtro quoque oculo illachrymari cœpit, ac brevi poſt, potum quoque aſſumere; quo ſumpto, tumor etiam increvit. Tribus ante mortem diebus pedibus emori, ita ut nihil amplius ſentirent, & viſio obſcurari incepit. Per totum vitæ decurſum frequentibus narium hæmorrhagiis ſubjecta erat, quæ primo ſenſationem vermis ex fronte in nares deſcendentis, & iterum recedentis, ſupremo autem tempore ſenſationem quaſi gladii ex infimo abdomine ſurſum ea doloris poteſtate protruſi, ut in clamores miſera puella effunderetur, ſequebantur. Perpetuò duro fibulatorio thorax includendus, & cuſtodiendus erat; quo ſemel ablato in ſuffocationem & gravem hæmoptoën incidit. Iisdem extremis temporibus femur ſupra genu à leviſſima vi fractum diſſiliit.

Porro Clinico non inutile erit, & ſequentia annotaſſe. Ab eſu qualiumcunque dulcium, ut ſaccharatorum, pomorum, pyrorum, paſſularum, tam male habuit, ut inde in horrores, æſtus, continuos vomitus, per tres aut quatuor dies ſævientes, inciderit. eadem mala ſemel, à comeſto raphani fruſtulo, per octo dies perpeſſa eſt. Rheno navi deſcendens, peſſime habuit, dein à thermis Baadenſibus quoque. Etſi ergo rachitica hæc puella fuerit, ad-

modum

modum tamen ſenſibilem fuiſſe, neceſſe eſt. Adhuc addes, quod decimo quinto ætatis anno de dolore, intra articulationum eminentes nodos ferveſcente, majorem in modum conqueri inceperit. Demum tuſſi & dyſpnœa ſemper angebatur: eaque extremo vitæ die in orthopnœam aucta, ex brachiis continuo ſuſpendi voluit, unà ore tetram mephitim exſpirans, à qua ſaniſſimus volucris, caveæ, quæ puellæ vertici pendens imminebat, incluſus, mox enecatus eſt.

§. IV.

III. Jam duæ gemellæ ſequuntur, utraque ſequioris ſexus, quæ etſi neque dentes, neque morbum ſpinalem attigerint, huc tamen pertinere deinceps intelliges. Una tres quartas partes anni, altera ultra annum vivendo explevit. Utraque perpulchra quidem erat, ſed magnum tamen caput, & genæ relaxatæ, licet jucunde rubentes, magnum quoque abdomen. admodum addephagæ. verè epilepticæ erant, ore ſpumantes, & digitis in pugnum collectis, admodum trementes convulſæque. per diem ſæpe infeſtabat hic paroxyſmus, cum acuto clamore exorſus, & cum terroribus alternans. miſerum viſu! ſubin ſub paſtu convellebantur, poſt tamen æque ac antea admodum ingurgitabant, & vix dimidia à paſtu hora elapſa, redibant convulſiones. extra domum delatis certa epilepſia inſtabat. ano ſæpe obſtructæ erant, tuncque graviores convulſiones, dato tamen clyſtere mitigatæ. pulvis epilepticus Marchionis ſæpe ad duos dies terrores & epilepſiam diſtulit. Sæpe pedibus, ſæpe toto corpore tumebant, ſæpe quoque tumor ſucceſſive ſolutus fuit, & mortuis uni dexter, alteri ſiniſter pes tumidus erat. Obibant autem convulſionibus & terroribus, per duos dies, continuo alternantibus.

nantibus. Non vero pulchritudinem faciei mors vicit, aliàs abunde miſeras hippocratica facie dedecorare nolens.

§. V.

IV. Quæ gemellas excepit puella, inter vivos adhuc agit. Hæc à dentitione, absque convulſione ſuccedente, nodoſa facta eſt; ſed ſeptimo anno morbum ſpinalem adhuc imperfectum exuit. Semper adhuc puellæ corrupti dentes excidunt, ſed reparantur. Variolis diſcretis bis laborabat, & tertio ætatis anno, & decimo quarto. Nimirum ſtatum ſecundæ ægræ ad ſeptimum uſque annum ſervavit.

§. VI.

V. Quæ ſuccedit, variolis confluentibus, ſero livido repletis, bis laboravit, ſeptimo nimirum ætatis menſe, & duodecimo anno, decimo autem quarto, cum ſuperiorem annum longa tempeſtas Auſtrina clauderet, veſperi fatis ceſſit.

Per duos ferme annos lactata bene habuit, increvitque, etſi à nervorum diſtenſionibus non plane libera. Poſtea dum dentes edere incepit, continuis convulſionibus ita infeſtata fuit, ut ſanguis è faucibus ſæpe evolveretur. præterea meticuloſa erat. geniti demum dentes huic tragœdiæ finem dederant, ſed nodoſa fieri & in imperfectum morbum ſpinalem præceps agi, dentesque denuo, flavi primo, dein nigri facti, excidere inceperant. Ita per quinque annos ſine dentibus vixit, donec undecimo anno novus ſuccederet, quem ad tumulum aſportavit. Ætatis $3\frac{1}{2}$ anno in platea currens, os femoris fregit, & cum à primo ætatis anno pedibus uti valuerit, ab eo tamen tempore, etſi conſolidatum femur ſectio Anatomica mortuæ docuerit, gradiendi non ſolum facultate privata fuit, ſed

miſerum

miſerum corpuſculum in eam figuram, quam huic tractatui affixa Tabula exhibet, degeneravit. Perfecte ergo ſpinoſa facta fuit. Porro ab eodem tempore bono appetitu, ac multo ſomno fruebatur. Diarrhoea ferme aſſidua per 14-20. dies durante, dein per incertum & vagum dierum numerum intermittente, non tamen in obſtructiones ullas terminata, tenebatur. Hæc autem ultimis ſex vitæ menſibus ſponte ceſſavit: & ultimis duobus obſtructio alvi ſucceſſit, bis ante mortem per octiduum durans. At vero Diarrhoeæ in locum diſtenſiones nervorum, & animi deliquia, quibus ingruentibus modo in præceps ſeſe agi lamentabatur, modo auxilium implorabat, ſubrogatæ, alternisque diebus, antequam extremis temporibus in anomaliam abierint, exacerbatæ ſunt. Præterea lenta febricula acceſſit, & ultimis duobus vitæ menſibus per tres ſæpe dies urinam retinuit, ultima vero ſeptimana per omnes fere horæ quadrantes paucam, & ultimo die, quo ad veſperum inclinato, mortua eſt, guttis continuis ſtillantem miſit. Flaccida & inflata facies quatuor ſupra decem dies circiter ante, quam deceſſiſſet, collapſa eſt. Pede & brachio ſiniſtro primo intumuit, dein ad dextras partes tumor tranſiit, & ita quoque per 14. dies ante mortem ſerum ex oculo dextro, ſeu lateris magis tumentis, exſtillavit. Tribus ultimis vitæ diebus de nebula, oculos obfuſcante, conqueſta eſt, & peſſimam mephytim ore exhalavit, atque extremo die, ob orthopnoeam ſuſpenſa eſſe voluit. Quibus junge, quod dulcibus aſſumptis per tres dies peſſime habuerit, quin tamen vomitus accederent, ſed ut diſtenſiones tantum nervorum & animi deliquia intenderentur. Leniores demum nervorum diſtenſiones vitæ impoſuerant finem.

SECTIO ANATOMICA,

Cui mortuam ſubjeci, hæc docuit. Externa corporis facies talis erat, qualem & figura exhibet, & hiſtoria ſecunda jam contemplati ſumus. A morte corpus non obriguit, ſed extremo gradu flaccidum erat, ſponte propendentibus membris, quò gravitas, aut ſecantis voluntas traheret. Neque obfriguit, ſed diu à morte caloris quendam gradum retinuit, ſanguis ſummopere tenuis, reſolutus, & rutilus erat. Cutis non modo flaccida, & extendenti obedientiſſima, ſed juſto quoque denſior erat. Flaccida, & in ſpatium juſto majus propendens vulva. Celluloſa omnis, tam cuti ſubſtrata, quam omentorum & meſenterii plane evacuata fuit. Nec ſive in hac, ſive in vaſis reperire fuit, quod dextrum maxime latus in tumorem levaſſet: hinc Emphyſematicum, aut aëreum, fuiſſe dubitare non potui. Flaccidi ac cum ſuis tendinibus relaxati muſculi, à naturali ſua rubedine abhorrentes, album admixtum habebant. Supra modum molles, & ſciſſu faciles cartilagines erant. Ipſa vero oſſa cartilagineam naturam, & mollitie, & facie ipſa æmulata ſunt. Cultro Anatomico absque vi totum os femoris diſcidi. Articuli à naturali ſua conſtitutione, uti totum corpus, degeneraverant. Ita contracta ac collapſa pelvis oſſa erant, ut digitum ano immiſſum vix admitterent, atque ut inde tota veſica in abdomen expulſa peregrinaret. Cavum oſſium fiſtuloſorum ex binis oppoſitis lateribus admodum compreſſum erat, ita ut cavitas cylindrica in planam, & parallelogrammiformem mutata eſſet; rubellum tamen ſerum continebat, reſolutum, & neutiquam pinguedinoſum, quod preſſis lateribus plorabat. ſpongioſa nullas cellulas exploranti exhibuerant. In abdomine veſica urinaria ſtupendæ erat molis, urinaque tota repleta, ita ut dimidia ſuperior pars ultra umbilicum aſſurgeret,

aſſurgeret, inferior vero lata baſi abdominis tegmini accreta eſſet. Porro valde denſæ ejus membranæ erant, nec diſſectæ, ac excuſſa urina, ullo elatere ſeſe contrahebant. Magna inteſtinorum pars, præcipue coli initium induratis ſcybalis repleta, altera flatibus ita diſtenſa erat, ut diametro illam multo vinceret. Ventriculus vacuus, ſed nequaquam pro more evacuati contractus, ſed flaccidus, & diſtentus fuit. Saniſſimum erat hepar, ſed mole auctum. Veſicula fellea ne veſtigium bilis, aut alterius liquidi, ſed expanſa, aërem continebat; id quod opinionem meam confirmabat, credentis, tumorem etiam dextri lateris emphyſematicum fuiſſe. Saniſſimi Renes, & Pancreas, ſed lien juſto & minus & durius, tangentique digito ſenſationem cujusdam aſpredinis exhibuit. In thorace excolores & pallidi pulmones, cæterum ſaniſſimi, nullis tophis, nullis tuberculis, nullis vomicis, nulla ſuppuratione &c. læſi, nec pleuræ ullibi accreti. Sed mole cor flaccidum excedebat, non enim puellæ aliquot ſpithamarum, ſed viri erat. Caput aperire & nox, & defectus inſtrumentorum, & feſtinatio me invitiſſimum prohibuit. Sed cum perpetuo ſtupida eſſet ægrota, ſecus ac illa, de qua hiſtoria ſecunda agit, non dubito, quin humidum cerebrum occurriſſet, propterea quod tale ſtupidis infantibus eſſe, tot ſectiones jam teſtatæ fuerint. *Vide Bonnet. Sepulchret. Lib. I. Sect. XIV. Obſerv. I. II. III. VII.* Ita quoque *Authore citato Libr. II. Sect. XII. Obſerv. IV.* refertur, in rachiticis aliis humidum, & ſeroſa colluvie inundatum cerebrum, quale ſtupentibus eſſe mox percepimus, repertum fuiſſe, in aliis firmum & inculpabile, quale puellæ hiſtoriæ II, quæ intellectu ſemper vigebat, fuiſſe nullus ambiges. Porro *Loco cit. Obſerv. III.* de Rachitide agitur, in qua non modo cerebrum, ſed & tota ſpinalis medulla humida, & vertebræ emollitæ erant. Itidem *Libr. II. Sect.*

 VII.

VII. Obſerv. LXXIX. perhibetur, cerebrum in Rachitico aquoſius repertum: idemque innuere videtur *Obſerv. II. Libr. II. Sect. XII.*

§. VII.

VI. Poſt has puellas parentes primum tandem maſculum dederant, qui vero ſequiori ſexu non fortior, ejusdem morbi tyrannidi, poſtquam ſeptem annos & aliquot dies vivendo attigit, ſuccubuit. Balbutire, ire poterat, & facultatibus animæ præmature valebat, antequam, ætatis anno ſuper tres menſes expleto, ſub plurimis convulſionibus, & nervorum diſtenſionibus dentes fuſiſſet. Quo tempore nodoſus fieri, & difficilius gradi incepit, ita tamen, ut ad eundum æſtate expeditior, quam hyeme eſſet. Sexto ætatis vix exacto anno, omni eundi potentia intercepta, in perfectam Spinam incidit. Quoque verno tempore exanthema purpureum rubrum expertus eſt, quod copioſiſſima cutis deſquammatione ſolvebatur, atque ab eo per æſtatem melius habuit. Sexto anno, antequam in perfectam Rachitidem ageretur, bis æſtate variolas diſcretas, aquoſas, nec recte ſuppurantes, per tres dies præeuntibus, & concomitantibus quoque convulſionibus, paſſus eſt. Diſpnœa ſubin ſummopere angebatur, quæ in ferinam tuſſim, copioſum ſanguinem excutientem, ſolvebatur. Quare per quatuor hebdomadas nihil ſoliti, nil certius quam hanc diſpnœam illaturi, ſed fluida ſolum aſſumebat. Huic hæmoptyſi quatuor ante obitum ſeptimanis largiſſima narium hæmorrhagia ſucceſſit. Plenaria etiam Alopecia dimidio anno, & major pedum tumor, non tamen ultra maleolos aſſurgens, quatuor hebdomadibus mortem antevertit. Quatuordecim quoque ante obitum diebus facies, quæ plena, flaccida tamen, & pulchro rubore tincta erat, ita collapſa, & in rugas contracta eſt, ut

vetulam

vetulam referret; atque singulis noctibus sordibus, oculis, & naso effusis, ita conspurcabatur, ut purgatu difficilis esset. per eosdem quatuordecim dies urinam, nisi acri epithemate ad hypogastria admoto, urgeretur, per duos dies retinuit. Porro admodum addephagus erat, nec cibo unquam satiandus. Et vere epilepticus, spuma oris, & in pugnum coactis digitis, cum malis suis dimicabat. Dimidio jam ætatis anno per novem dies identidem sibi succedentibus paroxysmis, & cum singultibus, æstu corporis, & frequenti frontis frictione junctis, dein duorum dierum induciis factis, per quatuor alios vexabatur. Ita quoque mane in lecto mortuus repertus est; ad amussim tota dextra corporis medietate cæruleus, aperto oculo dextro, sinistro clauso, & spumæ quid ore adhuc referens. Quibus addere potes immanes tenesmos, quibus perpetuo, præsertim ad vitæ finem, urgebatur, ita ut eadem hora repetitis vicibus sellæ imponendus fuerit, modò particula exeunte scybalorum, modo inani conatu.

§. VIII.

VII. Alter puer tribus mensibus supra annum expletis, levibus nervorum distensionibus obiit. Tertio ætatis mense ablactabatur, dein per totum vitæ cursum, seu per integrum annum, plane nihil amplius fluidi, sed solida omnia, densa, & sicca assumpsit. Addephagus erat. Alvo sæpe per tres & quatuor dies obstructus. Non convellebatur. Abdomen magnum, altum pectus, articuli non nodosi, facies plena, pulchra, flaccidior. quadrantem horæ ante obitum cum submisso clamore nigram & cadaverosam alvum deposuit.

§. IX.

VIII. Puella, pueros ordine natalium secuta, supra an-

num tres menſes vivendo, non dentes attigit. Facies valde plena, verè epileptica, magnum & tumidum abdomen, altum pectus, manus ſiniſtra per ſex ſeptimanas ante mortem frigida & paralytica. Convulſionibus comitata tuſſis demum in epilepſiam per viginti quatuor horas continentem, & perpetuo ſudori junctam, atque hæc veſpertino tempore in mortem tranſiit. Nodoſa non erat, nec mortua facie hippocratica terrebat.

§. X.

IX. Hanc puer excepit, qui adhuc inter vivos agens, ſeptimum annum mox ingredietur. Hic uno & dimidio ætatis anno ſine convulſionibus quidem, ſed cum hæmorrhagiis narium, prævio æſtui ſuccedentibus, dentes edidit: inde tamen nodoſus factus eſt, & hæmorrhagiæ continuant. Anno ætatis quinto bis in hyeme uno menſe variolas diſcretas maturantes habuit. Non loquitur, ſtupore quodam detentus, & purgatu difficilis. Æſtate hactenus pedum officio magis valuit, quam hyeme. præſertim proxime elapſa æſtate, quæ ſiccior erat, bene habuit. Sed diuturniori tempeſtate auſtrina, quæ ſuperiorem annum finiebat, ita proſtratus eſt, ut ingredi non valens, in perfectam Rachitidem adactus ſit. Ab eo tempore non rara alvi obſtructio, urinæ quædam retentio, una cum lenta febri vexare incepit. Ab eſculentis dulcibus hactenus abhorret, & corporis externam faciem talem gerit, qualem Rachiticis eſſe, jam ſæpius percepiſti. Corpuſculum hoc per aliquod tempus alternis diebus fortioribus ſtricturis affici, pulſus me docuit, atque ſub ejusmodi ſtrictura ita invaleſcente, ut pedes rigidos redderet, ſubito olim intumuit, tumore brevi iterum & ſponte evaneſcente. An ſeptimus quoque annus huic puero lethalis, uti alteri hiſtoriæ VI. mortem attulit? perinde nimirum ac pubertatis tempus puellas hiſtoriæ II. & V. ad lethum deduxit.

§. XI.

§. XI.

X. Natu minima denuo puella fuit. Crescendo staturam infantis annum unum nati, non excessit, nec vivendo tres annos. Uno cum dimidio anno convulsa, & vomens dentes protrusit. Et etsi à cunis misera esset, debilior tamen ab eo tempore extitit, nec ire, nec sedere valens. Abdomen tumidum, pectus elevatum, addephaga, fere epileptica, & paucissimi somni erat, ita, ut intra viginti quatuor vix duas horas dormiret. sub paroxysmis epilepticis urina & scybala vi excludebantur. strabisticam convulsiones fecerant perpulchram alias puellam, & facie lenissimam, licet flaccidiorem. Sed id memorabile est, quod omnis color vestisque ruber ab ipsius oculis procul removendus fuerit, nihil certius, quam epilepticum insultum excitaturus: porro quod aliquando per duos dies mirum in modum toto corpore intumuerit; tertio sumopere inquieta, ab omnibus exspiratura credebatur, sed vesperi uno vomitu, & dejectione nigra, ac ova putrida redolente, & mortem elusit, & simul atque semel omnis corporis tumor evanuit. Tenesmis inanibus quoque pluribus per horam vicibus correpta fuit. Vitæ extremo anno his hyeme variolas, sero livido non satis impletas, experta est, & sub posterioribus decem dentes, caninos, & molares, raro phænomene unà protulit. Postquam per quatuordecim dies & facies in rugas collapsa ex infante anum finxerat, & tribus abhinc diebus dormire inceperat, epilepsia continente vivis erepta est. Nodosa fuisse negabatur, reliqua tamen morbi spinalis symptomata erant.

§. XII.

Undecim harum prolium mater scrophulosa est, & quadragesimo ætatis anno ita vetulam facie mentitur, ut

mirarer

mirarer de anomaliis menſium querentem. Pater & ante & quam diu genuit, inconcuſſæ valetudinis ſeſe ſempe fuiſſe affirmat, vermibus tamen majorem in modum olin laboraſſe conſtitit, & hodie quoque exſucco ac Rhevma tico corpore ſenium anticipat. Cæterum ſedentariæ vit homo acu durum panem lucratur, atque eos inter eſ quos vitam merendi difficultas conterit, ac conſumit.

§. XIII.

Cæterum adhuc ſubjungere placet, quæ vaga pra xis de Rachitide præterea docuit.

Obſervatio 1. Non alium adhuc, quam à dentition ortum ſpinalem morbum vidi.

Obſ. 2. Stantis aut erecti Rachitici ſpina lumbaris e convexo arcu antrorſum non curvatur, quo in ſanis, ſe retrorſum in lineam rectam magis propulſa recedit.

Obſ. 3. Retrorſum caput inclinare ſolent, quo nemp concava vertebrarum colli inflexio ducit.

Obſ. 4. Ego ſaltem plures ſtupidos Rachiticos, quan facultatibus animæ valentes hactenus vidi: etſi hos quo que viderim.

Obſ. 5. In caſtello, quod humidius cœlum, quan ipſa urbs, ſortitum eſt, mirabar numerum, & Rachitico rum, & cachecticorum prolium.

Obſ. 6. Hic morbus inter juventutem argentoraten ſem, ubi ob cœli humiditatem corpora pulchra & rela xata frequentiora ſunt, creberrimus occurrit.

Obſ. 7. Excepta puella ultimæ hiſtoriæ ſomnolento eſſe rachiticos, & ægre per nares ſpiritum trahere obſer vavi.

Obſ. 8. Vidi, quibus dormientibus admodum in pe ctore ebulliret, qui deinde quamdam materiam, in fauce tuſſi evolutam, deglutirent. Vidi, quibus vigilantibus iden contingeret.

Obſ. 9

Obſ. 9. Vidi ætatis curſu Rachitide imperfecta exemptos, ſcrophuloſos fieri.

Obſ. 10. Mutato Argentoratenſi cœlo, pubertatis tempore imperfecta rachitide liberatam novi, & in corpus ſtrictum ex flaccido mutatam.

Obſ. 11. Pueros novi, qui circa eundem annorum terminum Rachitidem imperfectam exuere, & creſcere inceperant; laxi tamen, non mutato cœlo, eſſe perſeverant. imo diu adhuc retentam, & facile exacerbandam, diſpnœam demum cum annis quoque amiſerant. Novi porro, qui Rachitide eluctati, facile in pleuritidem quandam ſpuriam, cum ſuffocationis periculo junctam, incidunt: quæ venæ ſectione male tentata, juſculo vinoſo cum melle ſumpto, & cathartico, aut epithemati acri mox ceſſit. Porro hos, perinde ac ipſos ſtupidiores Rachiticos, admodum diſemetos & diſcatarticos eſſe, expertus ſum.

Obſ. 12. In Rachiticis Linguam mole exſuperantem obſervavi.

Obſ. 13. Infantem nodoſum, unius & dimidii circiter anni pedibus, abdomine, ſcroto non rugoſo, facie tumentem, flacceſcentem, plane ſtupidum, eundi loquendique potentia quadam, qua antea pollebat, defraudatum, cum largis doſibus Reſinæ Scammonii, Tartari Emetici, & Sulphuris Antimonii aurati, ad vitam, ſenſibilitatem, ac debitam ſtricturam revocare fruſtra tentaſſem, tandem amplo cingulo mercuriali, cum ſpiritu vini ſæpius fricata dorſi ſpina, & Tinctura Veneris Helvetii, quæ Vitriolum Cyprium ſpiritu vini ſolutum continet, ita data, ut vomituriendi quidem conatus, raros tamen vomitus cieret, & appetitum plane proſterneret, in integrum reſtitui. Furibundam Praxin! exclamabunt, quibus venus in omni caſu venenum eſt. ſed venerabundi Senis noſtri æterno præcepto. *Sect. I. Aph. VI. Ad extremos morbos*

 extrema

extrema exquisite comparata remedia optima; ad extremum igitur stuporem & relaxationem extrema stringentia adhibenda.

Id adhuc notabis, etsi doseos dati Tartari Emetici, & Vitrioli venerei oblitus sim, me tamen obstupuisse, ad excitandam nauseam ac inappetentiam ea copia opus esse non propterea, quod stupido drastica convenire, ex dogmatibus vetustatis ignorarem, sed quod, eam vim requiri non augurarer.

Jam ex his historiis empiricis seu Therapeuticis ea collecturi, quæ omni individuo, morbo spinali decumbenti communia esse observavimus, ad condendam præsentis ægritudinis pathologicam historiam accedemus.

HISTORIA PATHOLOGICA MORBI SPINALIS.

§. XIV.

A dentibus oritur iste morbus. Ossa mollia & cartilaginea reddit. Hinc processus articulares, & pari ratione omnia ossa spongiosa intumescunt. Fistulosa cylindricam suam cavitatem in planiformem, & ex binis lateribus compressam mutant, ac vario modo inflectuntur. Ipsi articuli diversam, & à natura abhorrentem constitutionem induunt. Flaccidæ fiunt, seu admodum relaxantur partes flexiles. Inde densæ membranæ & cutis, magna viscera, quibus & caput in nimiam molem exporrigitur, & thorax, retro spina dorsi, antrorsum sterno in Gibbum elevato, deformatur, & abdomen præsertim dextrum ob hepatis magnitudinem (*Hist. V. Sect. Anat.*), ac regio hypogastrica ob vesicam (*Hist. cit.*) majorem in modum extumescit, spina, ubi lumbos distinguit, retro propulsa.

Caput

Caput, emollita antrorſum convexa ſpina, quæ collo ineſt, retro inflexum portatur, nec rite ſuſtentatum inter aſſurgentes ſcapularum ſummitates procumbit. Ob mollitiem collabentibus, quæ non nominant, oſſibus, pelvis anguſtata, deformatur. Relaxati muſculi primo difficulter, & cunctantes officia ſua exercent, deinde, ſpreto animi imperio, agere plane recuſant. Inde eundi, loquendi impotentia, reſpirationis difficultas, ſeu diſpnœa, rachitidis imperfectæ in perfectam mutatio. Hic tandem lenta febricula, noctu exacerbari ſolita, accenditur, plane conſumens corpuſculum, quod jam antea, evacuata omni ſubſtantia cellulari, contabuit, & faciem, quæ antea plena, & rubore ſuperba erat, in ærugineas rugas, ſquammasque comburit. Una admodum dyſpnœa increſcit, tumores accedunt, emphyſematici mihi viſi (*hiſt. & Sect. Anat. cit.*), atque urinæ, aut oculorum ſtillicidia, viſusque obſcuratio. Demum nervorum diſtenſio mortem infert, miſeræ huic vitæ longe præhabendam. Adde adhuc, addephagos eſſe hos ægros, bile deſtitui, & reſolutum ſanguinem venis circumagi, ſæpe fluidum quoddam copioſius in pulmones excretum in rhonchos exagitare, demum in fauces evolutum deglutire, dentes flavos fieri, dein nigros excidere. A morte quoque flaccidum corpus non obrigeſcit, nec innatum calorem omnem mox exuit. Hæc conſtantia morbi ſpinoſi ſymptomata ſunt. Variabilia ſunt, quæ ſequuntur. Obſtructio, nimia lubricitas alvi, teneſmi immanes, convulſiones, epilepſiæ, hydrophobiæ ſpecies, terrores, ſtupor, ingenium, paralyſes, hæmorrhagiæ omnis generis &c. Porro ex hiſtoriis empiricis hæc fluunt

PROGNOSTICA.

§. XV.

1. SI infans relaxati seu fluentis corporis sit, si abdomen tumidum, & altius pectus præ se ferat, si serius, post primum annum, v. g. anno uno & dimidio aut quadrante, aut plane expleto jam annorum binario, dentes edat, ut ut antea vegetus & alacris fuerit, metuendum est, ne in morbum spinalem incidat, sive convulsiones dentitioni accedant, sive non.

2. Rachitis imperfecta causis externis violentis, casu, fractura, ambustione, facile vel augetur, vel plane in perfectam mutatur (*hist. II. & V.*).

3. Rachitis imperfecta circa septimum annum, & tempus pubertatis salutariter solvitur (*hist. IV. Obs.* 10. *&* 11.): Secus, septimo anno, aut undecimo in perfectam mutatur (*hist. IX. & II.*).

4. Rachitis imperfecta difficulter, perfecta vix, ac raro curatur. saltem oblata licet occasione, curam periclitari nolui. In ipsa autem imperfecta *opportet non modo se ipsum exhibere promptum ad ea, quæ decent facienda, sed & ægrum, & præsentes, & externa:* quod primum Hippocratis præceptum non alibi magis quam hic obtinet, præsertim, ubi sordida parentum œconomia est.

5. Austrina tempestas Rachiticis mala (*hist. V. & IX.*): mala hyems, sed serena siccaque æstas opportuna (*hist. VI. & IX.*).

6. Cœlum humidum Rachiticos facit (*Obs.* 5. *&* 6.): hinc & morbum auget.

7. Si febris lenta Rachitidi superveniat, si facies in rugas collabescat, si constantes extremitatum tumores accedant, atque ab uno latere ad aliud migrent (*hist. V.*), si oculus è directo tumoris stillet (*hist. II. & V.*), si dolor,

quo

quo sanguis hæmorrhagicus exprimitur (*hist. II.*), aut tenesmi (*hist. VI.*), aut alii stricturarum morbi augeantur, (*hist. V.*), mors imminet.

8. Si visus obfuscari, & pedes emori incipiunt, non ultra tres aut quatuor dies mors inducias agit (*hist. II. & V.*).

9. Variolæ Rachiticis lethales non sunt, raro tamen bonæ, & sæpius occupant.

10. Tumor, qui Rachiticos sub stricturis corripit, constans non est, & uno vomitu solubilis (*hist. IX. & X.*).

11. Epilepsia spinosorum in continentem facile transit, quæ jugulat (*hist. X.*).

12. Si facies tandem collabescat, vix ultra quatuordecim dies mors differtur (*hist. X. & VI.*), quam observationem quoque apud *Bonnet. Sepulchret. Libr. II. Sect. XII. Obs. IV. Nro I.* reperire est.

13. In Rachitide imperfecta dentes, carie ejecti, septimo anno reparantur (*hist. II.*), non vero in perfecta (*hist. V.*).

14. Subitæ mutationes, ut diarrhœæ in obstructionem & urinæ retentionem, in Rachitide lethum indigitant (*hist. V. &c.*).

15. Insignis graveolentia oris Rachitidi superveniens mala, & facile lethalis (*hist. V. & II.*).

16. Hæmorrhagiæ Rachiticorum salutares non sunt, sed neque lethales, seu adiaphoræ (*hist. II. & IX.*), neque exanthemata lethi metum incutiant.

THEORIA seu TRACTATIO DOGMATICA DE RACHITIDE.

§. XVI.

Empirici olim dicebantur, qui omnem medicinam non nisi experientia magistra constare defendebant, *Dogmatici* seu *Theoretici*, qui rationem jungebant, *Methodici*,

qui à ſtricto, & laxo, ſeu fluente, atque mixto totam artem derivabant. His *Pnevmaticos* ſubjungere potes, qui calido, frigido, ſicco, humido quintum elementum, quod *Spiritum* dicebant, addiderant. Jam veterum monumenta evolventi liquebit, ab Hippocrate & Galeno terminis *Ligare, carnem duram reddere, cogere, colligare*, alibi quoque terminis *Extenuare, exſiccare* idem indicari, quod à methodicis verbis *ſtringere*, ab Arretæo, & Pnevmaticis *Exſiccati & excalefacti ſpiritus* nomine traditur. Porro Dogmaticorum illi Duumviri *ſolvere, emollire, carnes molles reddere*, ſæpe *implere, incraſſare, humectare, refrigerare* dicunt, ubi Methodici *fluoris & relaxationis*, Pnevmatici *frigidi, & humidi ſpiritus* nominibus utuntur. Præterea veteribus Dogmaticis *Bilioſos*, & *à bile morbos* dici, qui Methodicis *ſtricti*, & *à ſtricto morbi* vocitantur: ſtrictura enim excreta tenuia facit, quæ *Bilioſa* Hippocrati nominantur: relaxatio craſſa reddit, ab eodem *Pituitoſa* dicta. Unde homines & *morbi frigidi ac pituitoſi* idem Hippocrati & Galeno ſunt, qui *relaxati aut fluentes* Methodicis.

Ita quoque Dogmatici *Cholagoga*, ſeu bilem educentia dicebant, quæ lenius purgantia, minusque ſtringentia bilioſis ſeu ſtrictis ad fluida tenuiora evacuanda propinabant, *Phlegmagoga* & *Hydragoga*, quæ acriora magisque ſtringentia relaxatis, ſeu phlegmaticis, aut ad craſſiora, aut ad aquam œdematoſam educendam exhibebant.

Nempe vetuſtas nihil, quod non obſervarit, conſcripſerat. Sed ut eas notiones cum ipſorum terminis, loquendique modis jungas, quas ipſi animo fovebant, cum vetuſtate exoleverint, ſingulari ſtudio, & interpretandi arte opus eſt. Porro ut has notiones, diverſorum temporum & ſeculorum Authoribus uſitatas, inter ſe conferas, earumque identitatem perſpicias, opus ingenio. Vides ergo, Methodicos & Pnevmaticos nullis novis dogmati-

bus

bus Medicinam auxiſſe, ſed novis tantum terminis, atque erroribus, utpote omnem catharſin rejicientes, morbos ſæpe, & medicamina magis pro voluntate, quam pro ratione in relaxationis, & ſtricturæ claſſes diſtribuentes, imo præter laxum, ſtrictum, & mixtum omnium aliorum in Medicina ignaros. Unde non absque cauſa à Galeno Theſſalum vituperante, qui inter Coryphæos Methodicorum erat, quique intra ſex menſes cuique, ſive eruditionis alicujus compoti, ſive experti, omnem Medicinam ſeſe traditurum pollicebatur, ejus ſectatores *Theſſali Aſinos* ſalutatos fuiſſe confido. Id quod cum & hodie multi imitentur, quot & Theſſalos, & Theſſali aſinos adhuc numerabimus? Opportet tamen in Medicina Methodicorum terminos retinere, & quod in Latio conditi maxime latini ſunt, & quod aptius, veriusque id exprimunt, cujus ſigna Methodicorum placidum conſtituit, præſertim quod in Galeni latinis verſionibus *tenſionis* ſeu ſtricturæ, & *relaxationis* nomina me reperire memini. Quibus prænotatis, evolutaque morbi ſpinalis empiria, jam ad Dogmaticam partem convertimur.

§. XVII.

Rachitis eſt morbus magnæ relaxationis, quippe quemadmodum tenſio ſtricturæ, ita flacciditas relaxationis ſignum eſt. Quare cum Rachitici admodum flaccidi exiſtant: hic morbus nimiæ relaxationis nota inſigniendus. Quoniam ergo exſiccatio ſtringit, humectatio autem relaxat; *Partes ſolidæ rachiticorum nimium humectatæ ſunt.* Inde eſt, quod glutine, perinde ac Machinæ Papinianæ ope nimis humectato, oſſa ſpinoſorum molleſcant, cartilagineam naturam induta. Inde eſt, quod humidius Argentinenſium, & præcipue Caſtelli cœlum Rachiticos generet. Inde eſt, quod mari circumfuſa Anglia, quod Hollandia, quod Lutetiæ, quod

quod humidæ quæque Septentrionis regiones rachiticis frequentes ſint. Inde eſt, quod in regionibus ſiccis rarior ſit morbus.

De cœlo Argentoratenſi id adhuc notabis, quod, cum apertum, & omni vento pervium ſit, ſalubritate ſeſe admodum commendet; quod vero, cum frequentes rivi, urbem interlabendo diſtinguant, circumque fluant, cum proximus quoque Rhenus in aërem evolutos vapores ſuos transmittat, cum demum gremium vallis, levibus paludibus penes Rhenum notatæ, occupet, humidius utique cœlum noſtrum exiſtat. Inde eſt, quod magis relaxata corpora, atque hinc pulchritudine quoque inſignia hìc reperias. Inde eſt, quod quæque tempeſtas humida mox officinas noſtras Formulis medicis repleat.

In ſpecie de Caſtello tenebis, me noviſſe, qui dum huc ex urbe migraſſent, brevi ita relaxatos eſſe, unum, ut cachecticum facie ferret, in incompletam herniam, & quartanam incideret, alterum, ut ſtrictior antea exſucciorque, laxata cute, totus repleretur.

§. XVIII.

Infantia de ſe ætatum omnium maxime relaxata eſt. Quare ſi relaxanti ſive diæta ſive regimine, ſive pharmacia nimium obruatur, cum ſummæ relaxationis morbus ſpinalis ſit (§. ant.): *cur*, recenſente *Boerhaavio Aphor.* §. 1484. qui praxin exercuit, ubi rachitidis patria eſt, *diæta aquoſa, mucoſa, farinacea, horæacea cruda, ſaccharata, piſcibus frequentior, balnea, fotus, linimenta, unguenta* (relaxantia utique) *vapores humidi, perpetua quies, frigida ac humida in genere, rachiticos reddant*, intelligis, Ita quoque quia *quartana* ipſa morbus relaxationis eſt, *&* quia *morbi acuti* in magnam relaxationem ſolvi obſervantur, *ad rachitidem tenellam ætatem diſponunt*

Nimirum

Nimirum hæ ad morbum ſpinalem diſponentes, ſeu proigumenæ cauſæ ſunt; quem nos quidem hactenus non aliter, quam à dentitione ortum, obſervavimus. Dentitio ergo ipſa nobis vera cauſa eſſe videtur, quæ in ſubjecto, per alias cauſas prædiſpoſito, rachitidem determinet. Non enim abſolutæ ſunt aut morborum, aut ſalutis, aut mortis cauſæ, ſed relativæ, cum non abſolute in quoque ſubjecto effectum edant ſuum, ſed in eo ſolum, quod per alias cauſas, quas prædiſponentes, aut *Proigumenas* dicunt, quæque, ita nuncupatam, *Receptivitatem* ſubjecto inducunt, ad ſuſcipiendam cauſæ primariæ, & Procatarticæ actionem, idoneum aptumque redditum eſt. Jam à Galeno tradita hæc doctrina infinitis exemplis Practicis illuſtrari poteſt. Ita enim Tinctura Veneris Helvetii ſtricto ſeu bilioſo data, hyperemeſes, & facile mortem invitat, laxo & ſtupido propinata ſaluti eſt. Aër Peſtilentialis, qui optimi *Sydenhami* tempore civibus Londinenſibus incubuit, multis ſalubris fuit, & à morbis chronicis liberavit, ſed infinitos alios interemit. Vidi olim vehementer ſtrictum, cui auſtrinis tempeſtatibus bene ſemper erat, ſereno, ſicco, ſtringentique cœlo pejus, qui adeoque à communi hominum natura abhorruit. Sic humido cubili alios læſos, alios à chronicis levatos fuiſſe, memini, læſos nempe phlegmaticos ſeu laxos, levatos bilioſos, ſeu ſtrictos. Germanorum methodus morborum Syndromen malum hypochondriacum acribus laceſſendi, quam male bilioſis & ſtrictis cedit, quot inde mala in meo ipſius corpore accenſa dolui! quam vero convenit morbis viſcerum abdominalium laborantibus laxis & pituitoſis! Sed ab obſervationibus, à præſenti materie alienis, reverſi, videamus quoque, quinam parentes prolem ſuam ad Rachitidem diſponant.

§. XIX.

§. XIX.

Quoniam parentes corporis ſui conſtitutionem proli impertiri, quotidianæ obſervationis eſt: à laxis parentibus laxa proles generanda eſt; & cum corporis relaxatione tenellam ætatem ad rachitidem diſponi §. 17. demonſtratum ſit: *relaxati ad rachitidem diſpoſitum puſionem generent.* Inde eſt, quod, obſervatore eodem *Boerhaavia* Aphor. §. 1482. *Rachitis maxime infeſta ſit liberis, quorum parentes laxa & debili conditione corporis, otioſi, molles, opipera menſa, cibis pinguibus, ſaccharatis, pane pauco, vinis dulciſſimis, & aqua multa calida uſi ſunt.* Hæc enim & diæta & regimen genitores ipſos nimium relaxat. Porro cum morbi venerei in ſecundo ſtadio frigidi, ſeu relaxationis ſint, id quod & obſervatio, & ſuis *conſultationibus Med. Tom. II. Conſult. LXXXVIII. A Fonſeca* te docebit, ubi ita habet: *Lues venerea eſt morbus à tota ſubſtantia venenatus & occultus; præterea intemperies calida & ſicca ipſius jecoris, quæ utplurimum à principio cum hoc affectu copulatur, quia fit ebullitio quædam, licet progreſſu temporis degeneret in affectum frigidum & humidum.* Cur quoque *venere & gonorrhœa laborantes, prolem ad rachitidem diſponant* (*obſervante Boerhaavio loc. cit.*), ſeu, cur lues venerea parentum in prole in Rachitidem degeneret, teſtante *Aſtruc de Morbis Venereis. Libr. II. C. I.* intelligis. Demum *ſenes*, etſi exſiccati, naturaliter ſtricti ſint, cum tamen fluidi nervei, ſeu vitæ debito in partes influxu ſublato, vitaliter relaxentur, *ſobolem ad rachitidem properantem enituntur*, *vide Boerh. loc. cit.*

§. XX.

Jam conſideratis cauſis prædiſponentibus, examinandum quoque veniret, cur Rachitis à dentitione potius, quam ab alia cauſa primaria actu ingruat. Enim

vero

vero hæc caufa repertu difficilis, & ejus cognitio praxin exercentibus forte fupervacanea, forte utilis erit. Viam tamen, quam reperturus teneat, fternemus. Et ante, & cum dentes erumpunt, magna in corpore mutatio, magnus ftricturarum tumultus cietur, modo vomitum, modo diarrhœam, modo alvinam obftructionem, modo largam diurefin, modo convulfiones, epilepfias, febres, corporis incendia, deliria, fitim, inappetentiam &c. exfufcitans. Sub his turbis mole aucti, intumefcentesve dentes, divifa gingivarum carne, prorнunt. Sic etiam fub ftricturis, quæ variolas & antecedunt, & comitantur, octo dentes alveolis fuis emerfiffe hiftoria X, docuit. Jam vero, fi in hoc rerum articulo offium proceffus, & quæque offa fpongiofa æque in fpatium amplius, ac ipfi dentes eniterentur? Vel quid, fi eo tempore offa omnia conftanti quadam naturæ lege molliora effent, quam alio? Quid etiam fi ftrictis vafis, uti Manica Hippocratis, expreffa aqua lamellas fibrasque offium nimia vi inundaret, & ita emolliret, ut Papiniana Machina? Sed, quod mihi quidem videtur, nondum fatis obfervationum collegimus, ad hanc caufam intelligendam conducentium. Adhuc tamen, quæ fequentur, addito. Scio offa aquis fepticis macerando, plane emolliri poffe, fcio in altero ftadio morborum venereorum, & fcorbuto, quos relaxationis morbos effe hiftoriæ docent, fubin mollia reddi: quare cum magnam, dentes edentium, ftricturam, magna quoque relaxatio fequatur, cum porro relaxatio acris cacochymiæ parens exiftat; forte eadem caufa emolliendorum offium & in rachiticis, & in venereis feu fyphiliticis, & in fcorbuticis occurrit, cacochymiæ nimirum fepfis.

§. XXI.

Quia gibbosi omni tempore occurrebant, etiam Hippocrati, ut ex Aphorismis, & libris de articulis intelliges, quia quoque, quibus extremitatum ossa incurvata essent, haud minus frequentes fuisse, confido: à Rachitide morbo autem & gibbi & ossium inflexiones dependent: *Non ipsa Rachitis, sed observatio Rachitidis sola mihi nova esse videtur.* Nam *Hippocrates Aph.* 46. *Sect.* 6. enuntians, *qui gibbosi ex asthmate & tussi fiunt, ante pubertatem moriuntur*, vel ut apud alios lego, *qui gibbosi ex asthmate & tussi ante pubertatem fiunt, moriuntur*, quid, quæso, aliud, quam ipsam rachitidem, solo omisso termino technico, qui hodie in usu est, describit? Atque cum maritimum cœlum ob madorem suum causam proigumenam morbo spinali præbeat (§. 17.): quin ex Insula Coo nato Seni nostro, observatorum principi, hic morbus obviam factus fuerit, quis dubitabit? Nimirum uti Methodici, Pnevmaticique, quod novos terminos condidissent, propterea nova theoria Medicinam a se ornatam, putabant, ita hodie quoque non raro ex terminis de morborum ætate seu duratione statuimus. Jam, spectatis morbi spinalis causis, ad symptomata explicanda doctrinæ ordo deducit.

§. XXII.

Cum relaxatæ fibræ difficilior fit motus muscularis, quam debito gradu strictæ: rachitici vero magna relaxatione laborent (§. 17.); vides, cur, *si antea & ire & loqui potuerint, spinosi tamen facti, difficilius & gradiantur, & in voces exspiratum aërem modulentur*, aut cur *ambulare vel loqui plane non addiscant.* Atque quod ipsa respiratio motu musculari peragitur, cur *difficulter respirent*, seu Asthmate aut Dispnœa teneantur. Imo cur *Caput*, quod motu musculari

lari erectum tenetur, *sustentare nequeant*, retrorsum, quo inflexio vertebrarum colli vergit, prolapsum. Porro vides, cur *morbo*, hinc relaxatione, aut fluore *aucto, pedes, officii sui plane obliviscantur*, cur *Dispnœa quoque in orthopnœam increscat* (*hist. II. & V.*). Scio malam pectoris conformationem Dispnœæ rachiticorum causam haberi, verum, cum tot viderim pectore male conformatos, qui, quam diu sanitate fruebantur, procul ab omni asthmate remoti erant, nolim consentire.

§. XXIII.

Cum relaxatæ partes, fibræque majus spatium occupent, quam strictæ: id quod sub diuturniori tempestate austrina ex subtumentibus hominum faciebus legere est: eodem modo ac §. ant. intelliges, cur *spinosis viscera mole aucta*, ut inde & sternum & spina dorsi, utpote emollita, in gibbos eleventur, ut abdomen in monstrum turgeat, ut amplis suturis distinctum caput (quod *Boerhaavius Aphor.* §. 1784. *tradit*) se ipsum magnitudine exsuperet. Cur porro cutis & membranæ justo densiores sint, & vesica urinaria tantæ molis à me sub sectione reperta.

§. XXIV.

Bilis Rachiticis deficere debet, Sect. Anat. hist. V. Namque spinosis in cellulari omni, & omentis pinguedinem deficere hist. cit. vidimus. Quare cum bilis amarescentia pinguedinis, ex omentis, ex mesenterio, ex stratis adiposis & appendicibus epiploicis Coli & Recti ramificationibus venosis venæ Portarum absorptæ, & in hepate per ramificationes arteriosas ejusdem Venæ secretæ, generetur: bile spinosos destitutos esse, liquet.

§. XXV.

Sanguis spinosis resolutus, & humores mucosi. Namque miseris hisce bilem deesse, mox ostendimus. Sed chymi ea solum portio, quæ cum sufficienti oleo bilis combinatur, in chylum & lac atque fluida albuminosa mutatur, altera in mucum abit. Quare spinosis humores mucosi sint, necesse est, propterea quod, deficiente bile, cum oleo chymus combinari nequeat, non itaque in lac, sed in mucum tantum abeat. Quoniam igitur sanguini quoque potissimam cohæsionem à materie caseosa lactis, & pituitosis seu albuminosis fluidis accedere, hic suppono: sanguis spinosorum levi cohæsione gaudebit. Cum ergo imminuta cohæsio Resolutio dicatur, Rachiticorum sanguis resolutus erit. Utique sanguini maximam cohæsionem à lactis materia caseosa, & fluidis albuminosis largiri, recte supposui, quod hæc ipsa sæpe super cruoris placentam corii tenacitate concrescant.

§. XXVI.

Spinosi ad hæmorrhagias per anastomosin dispositi. Quippe sanguinem ipsis admodum resolutum, & flaccida vasa nullo tono esse percepisti. Quare ille per non obstantia vasculorum ultimorum extrema orificia facile elabi potest. Atqui hæmorrhagiam per anastomosin dicunt extravasationem sanguinis, quæ per vasorum sive excretoriorum, sive inhalantium aperta oscula fit, nulla nec ruptura, nec erosione facta; quare spinosi ad hæmorrhagias per anastomosin dispositi. Inde est, quod tam frequentes rachiticorum hæmorrhagias historiis empiricis spectaverimus.

§. XXVII.

Spinosis branchus frequens, præsertim sub somno, & justo gravior vox. Etenim ipsis totum corpus, hinc & pulmones

nes

nes flaccidi & relaxati, præterea mucosa fluida sunt (§. 25.), quare quia relaxatio excreta crassa facit, augetque: rachitici affatim mucosorum humorum in pulmones & asperam arteriam ex frequentissimis harum partium mucosis glandulis exudabunt. Sed nimia ejusmodi in pulmones & asperam arteriam excretio Branchus audit: hic itaque spinosis frequens sit, necessum est, præsertim corpore & pulmonibus insuper per somnum relaxatis. Inde ad tussim sollicitantur, vel alio labore ex pulmonibus evolutum mucum deglutiunt (Obs. 9.). Porro laryngis strictura acutam, saltem respectiva relaxatio graviorem vocem reddit, cum adeoque spinosi toto corpore, hinc etiam larynge relaxati sint, cur gravior ipsis vox sit, me observante, pervides.

§. XXVIII.

Spinosi somnolenti & addephagi. Namque relaxati sunt: fluidum igitur nerveum non satis in partes movetur. Pone enim contrarium, cum à fluidi nervei influxu partes stringantur, spinosi non erunt summopere relaxati, sed stricti; id quod absurdum (§. 17.). Quare miseræ huic soboli pacatus fluidi nervei motus est. Atqui hujus fluidi pacatus motus, in partes non sufficienter illati, somnum invitat. Spinosi ergo somnolenti sunt. Porro centies observabis, relaxatione appetitum augeri, strictura prosterni: quare rachitici addephagi, seu edaces erunt.

§. XXIX.

Jam difficilius opus aggredimur, *Statum mixtum* ex Rachitide distincte explicaturi. Rachiticos autem, etsi majorem in modum relaxati sint, diversis tamen stricturarum paroxysmis, epilepsia, tenesmis immanibus, nervorum distensionibus qualibuscunque, frigore, æstu, vomi-

tibus,

tibus, lenta febri, hæmorrhagiis activis corripi, historiæ empiricæ abunde testatæ sunt. Quare cum relaxatorum stricturæ *Mixti* nomine Methodicis venerint: *Mixtum dari* & quidem *in Rachitide* quoque vides. Sed quid? an non satius esset, misso exotico hoc termino, *stricturas* rachiticorum, aut *relaxatorum* dicere?

§. XXX.

Si missis motu musculari, & mentis affectibus, jucunda animi quiete fruaris, aut dormias, pulsus magnus, fortis, tardus, rarus, mollis est. Quare cum jucunda animi quies, ac somnus sanitati competentem relaxationem inducant; debitæ relaxationis pulsus magnus, fortis, tardus, rarus, mollis est. Pone nimiam relaxationem, uti puellæ cachecticæ aut rachiticæ, aut somno longiori tempore producto, tunc pulsum parvum, debilem, tardum, rarum, mollem esse observabis. Jam cachecticam, seu relaxatam, & fluentem ejusmodi puellam ad eundum incitato, prout, hujus ægritudinis non satis gnari, Practici sæpe faciunt, tunc pulsus parvus, debilis, celer admodum, & frequens, mollis tamen adhuc, etsi minus quam antea, seu mollem inter & durum vacillans, reddetur, cor palpitabit, dispnœa pectus angustabit, vertigo & animi deliquium imminebit. Atqui motus muscularis stringit, & hi stricturarum affectus sunt. Vides ergo, *quænam pathemata nimium relaxatis superveniens strictura excitet*, sive hæc strictura à causa externa, sive ab interna, uti ab acri cacochymia proficiscatur. Inde est, quod spinosi ab acribus subito, & nulla arte applicatis, uti secundæ historiæ puella a raphano sumpto, & thermis Marchionatus Baadensis tam male sese habuerit. Stringunt enim acria. Si igitur propositum stricturæ gradum laxatis inducant, non possunt, non male cedere. Ita quoque quam sæpe

puella

puellæ cachecticæ ab usu martis, qui tamen maxime indicatur, initio infestantur, cum tamen, continuato ac arte Sydenhami gubernato remedio, ultra primum hunc stricturæ in mixto gradum deductæ, læte convalescere incipiant. Non ex Theoria quadam commentata, sed quæ fieri vidi, in medium profero. Non ergo melius fecerunt, qui, visis hisce malis, calybem in relaxatis fœminis damnaverant, ignari & methodi ea præcavendi, & bonorum, quæ inde consequuntur, quam illi, qui propterea Opium & Theriacam rejecerant, quod verum usum nescirent, ut & veneris tincturas, quod strictis, aut sanis, aut saltem non summopere relaxatis porrectæ, damna intulerint. Nullum enim medicamen verus usus, sed abusus, noxium fecit.

§. XXXI.

Sed aliam adhuc relaxatorum, seu in mixto stricturam contemplabimur, quæ tunc ingruit, cum corpus ultra statum pulsus parvi, debilis, tardi, rari, mollis relaxatur. Ubi has observationes teneto: si relaxatus rachiticus dulci & relaxanti diæta, ut pomis, pyris dulcibus, passulis, ac saccharatis tractetur, in continuos vomitus, frigus febrile, & æstum incidit (*hist. II.*): vel saltem debilitates & nervorum distensiones per tres aut quatuor dies incrementum capiunt (*hist. V.*). Porro quo propius, morbo hinc & relaxatione aucto, mors Rachiticis imminet, eo magis & nervorum distensiones, & deliquia animi, & tenesmos augeri, atque lentam etiam febriculam accedere, historiis empiricis edocti sumus. Quare cum hæc omnia stricturarum sint phænomena, *Quænam stricturarum symptomata ultra gradum pulsus parvi, debilis, tardi, rari, mollis relaxatis superveniant, vides.* Quæ hic evolvimus ex aliorum morborum cursu, simili observatione colligi possunt, quos omittimus de Rachitide, non de universa Pathologia

 scriben-

ſcribentes. Sed adhuc notandum, quod cum *Rachiticos* nervorum diſtenſionibus emori viderimus, illos *ſtrictura in mixto interimi.* Et profecto hactenus tam hominibus, quam brutis nondum aliter mortem, quam ſtricturis vel ſimpliciter talibus, vel in mixto inferri videbam. Unde diu anceps hæſi, an de morte, an de morbo Rachitide mihi diſputandum eſſet.

§. XXXII.

Jam vero rationem amabis percipere, cur eo gradu relaxati, quo pulſus parvus, debilis, tardus, rarus, mollis eſt, ſive Rachitici ſive alii, tam ſtrictura, quam ulteriori relaxatione accedente, variis ſtricturarum ſymptomatibus, quæ ſtatum mixtum abſolvant, abripiantur. Sed hæc a poſteriori, & ex aliis morbis prius adhuc, quam ex ipſa rachitide obſervando intellexiſſe, mihi ſufficit. Et quamquam non eò ſcientiarum nos unquam venturos prævideam, ut plane omnium, quæ quotidie in animali corpore contingunt, rationes ſufficientes, veras intelligo, non precarias, & vaniſſimum quemque intellectum maxime fallentes, à priori eruamus: in hac tamen materie futuras obſervationes quid adhuc largituras ſpero.

Ita (*Hiſt. V. & IX.*) ſtricturas alternis diebus exacerbatas attulimus, atque hanc obſervationem pluries & ipſe & à me moniti alii fecêre. Ita in me ipſo, atque in aliis ſtricturas tam à cauſis externis, quam ab internis exſuſcitatas modo tertio, modo quarto die, poſtquam prius exacerbabantur, vel plane tolli, vel notabiliter ſaltem remitti, & circa ſeptimum demum plane evaneſcere vidi. Quænam quæſo horum ſimiliumve phœnomenorum ratio ſufficiens? forte in fingendo me felicior eris. Sed ſcire, non fingere Medicum, cui Praxis exercenda eſt, juvat. Hæc quoque cauſas rationesque ſufficientes fingendi licentia

centia me eo impulit, ut nullam unquam morbi cognitionem Theoricam seu Dogmaticam concipiendam esse putem, nisi prius omnem ejusdem morbi empiriam tam pathologicam quam Therapeuticam intellexerimus

§. XXXIII.

Ex his intelligis, quidnam de diversis stricturarum morbis, quo etiam hæmorrhagiæ activæ pertinent, Rachitidi supervenientibus judicandum atque ratiocinandum sit. Hæc igitur, ne præfixos limites supergrediar, industriæ tuæ relinquo, id solum addens, rachiticorum mortem tribus aut quatuor imo quatuordecim diebus notabili mutatione anteverti (*hist. II. X. & V.*). Quæ observationes, cum aliis junctæ, utilia dogmata offerent contemplanti.

§. XXXIV.

Spinosi cacochymici fiunt. Namque cum pulsus debilis sit, vires vitæ admodum remissas esse, necessum est. Sed hisce viribus excretiones, progenita acria corpore eluentes, præstantur. Quare hæc, una cum materia perspirabili in corpore retenta, acri saburra humores conspurcant. Cum itaque humorum acrimonia Cacochymia vocitetur, Rachitici non possunt, non cacochymici esse. Inde Rachiticis exanthemata varia, & frequentes variolæ. Sed demum omnem hanc materiam terminabit

THERAPIA DOGMATICA.

§. XXXV.

MOrbum spinalem, cum magnæ relaxationis & humectationis sit, curare tentanti, Prima Indicatio hæc occurrit: *Admodum stringenti ac exsiccanti & Diæta & regimine & pharmacia tractandus æger, rite tamen, quæ hoc scopo imperantur,*

perantur, viribus ægri vitalibus, & ſtupore, aut ſenſibilitate æſtimando. Nam ſtupor & ſenſibilitas individui ægrotantis indicata pharmaca mutant: quæ enim ſtupido acerrima ſtringentia competunt, ſenſibili mitiganda.

Diæta ergo nec farinoſa nec aquoſa, nec oleoſa, butyracea, pinguis, ſaccharata, dulcis, nec ex vaccino lacte, piſcibus, fructibus horæis, inteſtinis, omentis, naſo, ungulis, pedibus & articulis animalium, nec ex carnibus coctis aut gelatinis comparata ſit, ſed ex aſſatis, aromatibus, magis minusve vinoſis, ſolidiori forma, quam fluidiori concinnatis.

Regimen tale ſit: aër & natura & arte ſiccus comparetur, in loco lucido & tumultuoſo hoſpitent, in animi affectus, quos ferre poſſe prævidentur, cieantur, motu, quem ferent, fortiſſimo concutientur, lecto & frictione dura utantur, utraque enim, mollis ſi eſt, relaxat: à ſordibus cum cura purgentur, veſtis aut rubra aut alba ſit, & ſæpe mutetur: hic enim color & mutatio corpus ſtringit. Et frigori & multo ac ſicco calori exponantur. Præſertim tempeſtate humida & auſtrali eorum cura geratur, & ſuccenſis reſinoſis &c. quem colunt, aër ſiccetur.

Pharmacia acribus & exſiccantibus tam interne, quam externe, ſive in balneis, ſive in vaporibus, ſuffimigiis, ſtuphis, ſive in fotu, ſive in ſacculis, ſive in epithemate, cataplaſmate, unguento, emplaſtro, præſertim ad ſpinam dorſi, nucham, caput, plantas pedum, & manuum volas, articulos, & ubicunque major in corpore ſenſibilitas viget, applicatis, abſolvitur. Interna ore ingerenda ſunt; eadem ratione acria, ſive purgantia, ſive emetica, ſive ſepſi quadam agentia, ea tantum copia propinanda ſunt, ut conatus potius vomendi, quam ipſos vomitus cieant, atque ut appetitum proſternant; fames enim docente *Hippocrate Aph.* 59. *Sect.* 7. exſiccat; non vero ea copia, ut

actu

actu evacuationes exsuscitent, has enim, etsi stricturis fiant, relaxationibus tamen excipi, sæpenumero videre est, nisi semel cœptas has evacuationes, cœptamque stricturam continuato pharmaco prosequi velis. Id quod oppido *Sydenham* agnovit, *In dissertatione Epistolari ad Guiliel. cole.* monens: *in Rachitide vera catharsin locum non habere, nisi ut semel aut bis ad plurimum æger purgandus, antequam usum alterantium aggrediatur.* atque eandem observationem in cura mali hysterici, relaxatas occupantis, & hydropis repetit. Quæ omnia quam vera sint, qui Praxi observandi industriam jungit, experietur.

§. XXXVI.

Altera indicatio hæc esto: *Rachitico brevi à pastu bilis inspissata, aut sapo venetus*, aliusve cum oleo præparatus, *offeratur.* Quippe Rachiticis bilis deest, atque hinc nullius consistentiæ, seu cohæsionis sanguinem & mucosos humores sortiuntur (§. 25.). Quare hunc defectum emendaturus à pastu ocyus, ac chymificationem peractam esse judicabis, bilem, vel, ob olei vim, bilis vicarium saponem subjunges. Sic enim cum oleo aut bilis aut saponis combinatus chimus, in verum chylum, & lac, ac inde in sanguinem debitæ consistentiæ, nec mucosum abibit. His adde, acredine bilis, aut saponis incitato motu peristaltico, primam digestionem adjutum iri, atque ex parte primæ indicationi, acria & stringentia postulanti, satisfieri. Hæ *Indicationes universales* sunt, quas, morbum spinalem sublaturus, servabit, *Individuales* ex determinationibus individualibus subjecti quique, ingenio & doctrina excultus, Therapeuta derivabit. Admodum enim falluntur, qui omnem morbis medendi methodum scriptis comprehendi, & in scientias colligi posse, sibi persuadent. Nam cum scientiæ non nisi genera & species, quæque iis

competunt, attingant, ad individuales vero determinationes, utpote quæ infinitæ ſunt, nunquam deſcendant, quæ ab his indicationes, Individuales à nobis dictæ, offeruntur, libris ſcientiisque exulent, neceſſe eſt, non niſi ab eo datis caſibus eruendæ, quem & ingenium & eruditio & cultura aptum reddidit etiam ad ea perſpicienda, quæ natura intimo determinationum individualium receſſu abſcondidit.

THESES.

I. EMpiria facit Medicum Theoreticum, ſeu omnis morbi empiria cognoſcenda eſt, antequam theoria de ipſo condi poſſit.

II Uſus remediorum draſticorum in quibusdam morbis neceſſarius, hancque neceſſitatem veteres perſpexerunt.

III. Plethora ſine ſtricturis eſt non ens.

IV. Dantur Phthyſes ſine pulmonum ulcere.

V. Epilepſia à terrore orta incurabilis.

VI. In Pleuritide putrida & maligna ſive exanthematica ſive non, qualis ſuperiori verno tempore graſſata fuit, venam ſecare non licet.

VII. An in Pleuritide Venæſectio continuanda ſit, nec ne, ſanguis primo miſſus indicabit.

VIII. Sanguis Vena miſſus, num febris continua ſive ſimplex, ſive cum exacerbationibus juncta, putrida & maligna ſit, nec ne, oſtendit.

IX. Podagra, quamdiu non eſt habitualis, curari poteſt. Quando autem in habitum abivit, tunc iisdem remediis exacerbatur, quibus antea curanda erat.

X. Materia Podagricorum albuminoſa & gypſea eſt, nequaquam calcarea.

XI. Febris, græce πῦρ, ſeu ignis, non aliter niſi per æſtum

præter

præternaturalem definiri poteſt, & periodici absque æſtu horrores febres nec ſunt, nec à Galeno dicebantur.

XII. Cum puerum octo annorum noverim qui jam à tertio ætatis anno quotidie ſex menſuras aquæ bibat, plus ingurgitaturus, ſi à parentibus non prohiberetur: ut Addephagi, ſeu Edaces, ita, quos Bibulos, ſeu Potatores dicere poſſes, occurrunt. Sed unde? certe hic puer admodum ſtrictus, ſanus, vegetus eſt, atque ſubtracto poculo, labiis ſiccis & aſperis, & maculis rubris genas variegantibus exæſtuat, urinæ integrum torrentem una vice reddit.

F I N I S.

Mein Freund!

Nach langer Müh, haſt Du nun überwunden.
Der Hygiäen Kranz wird Dir heut umgebunden:
Sie führt Dich wohl verdient, in ihren Tempel ein,
Da ſolt Du, künftighin, ihr treuer Prieſter ſeyn.
Die Probe Deiner Kunſt, und Dein geſchicktes Wiſſen,
Haſt Du, in dieſem Werk, uns deutlich abgeriſſen.
Selbſt Phöbus lobt an Dir den angewandten Fleiß,
Und Du erlangſt, mit Recht, der Ehre höchſten Preiß.
Dein Glück wird künftighin kein Wechſelbalg mehr bleiben,
Und ſich, wie bißanher, an Deinem Wachsthum reiben.
Drum ſey nur unbeſorgt! Dein Bamberg winkt Dir ſchon;
Da findeſt Du gewiß der Arbeit ſichern Lohn.
Deßwegen zieh' nur hin! Und ſtille das Verlangen
Der Kranken, die mit Schmerz Dich wünſchen zu empfangen:
Still' ihre Sehnungs-Sucht! Steh' ihrem Siechthum bey!
Und mach, zu Deinem Lob, ſie aller Krankheit frey!

So

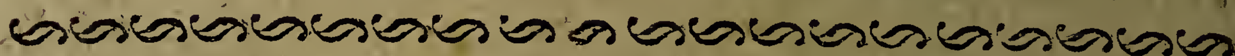
So wirst Du, immerfort, an Ehr und Glücke steigen:
Morbona wird entfliehn, und jeder Momus schweigen.

Zu einem geneigten Andenken
entwarf dieses, in Eyl,
Georg Heinrich Behr,
Der Arzeneykunst Doctor und alter Policey-Richter
in Straßburg,
Hochf. Hohenloischer Hof-Rath u. Leib-Arzt,
wie auch
Verschiedener Kayserl. und Königlichen gelehrten
Gesellschaften Mitglied.

* *

Monstraque cum *curvos*que doces curare tenellos,
Quam facili *rectos*, quæso, levabis ope?

G. WIDMER.
Med. Doctor.

DEr Aertzte Zahl ist groß, und mehrt sich alle Tage;
Doch dünckt mich mehrt sich auch mit ihr der Menschen Plage.
Wie scheint Dir denn die Noth der Sterblichen zu klein?
Daß Du mein Freund! Dich auch bemühst ein Artzt zu seyn.
Doch nein, zu viel gesagt; ich muß es selbst bekennen:
Ein solcher Artzt wie Du ist wohl der Welt zu gönnen.
Wohlan so sey es dann, ich zieh mein Wort zurück,
Und wünsche Dir mein Freund, und Deinen Krancken Glück.

Diese wenige Zeilen wollte zu Bezeugung
seiner Ergebenheit beyfügen
Petr. Sam. de Chaufepié, **aus Hamb.**
D. A. G. D. in der Königl. Acad. der
Wissensch. zu Montp. Mitgl.

SI Galenus opes, si Justinianus honores
Largitur, quis te poterit felicior esse,
Qui fortunato junxisti fœdere binos.

M. JOS. REN. MAR. JOACHIM
J. U. nec non Med. C. opponens.